

50726 - آیا زکات کالاهای تجاری به تجهیزات محل کار و کالاهای مفقود هم تعلق می‌گیرد؟

سوال

من یک فروشگاه دارم و در این فروشگاه تجهیزاتی به ارزش (۸۰۰۰۰) ریال سعودی وجود دارد و این فروشگاه بدهی‌هایی به قیمت (۸۰۰۰) ریال به مردم دارد و شش ماه پیش این فروشگاه دچار آتش سوزی شد و کالاهای آن از نو جایگزین شد و همراه با مبلغ بازسازی فروشگاه (۴۰۰۰۰) ریال صرف این نوسازی شد که (۳۵۰۰۰) ریال آن بدهی‌هایی است که بر اساس اقساط ماهانه پرداخت می‌شود.

سؤال اول: آیا باید بر اساس ارزش همه تجهیزات موجود در محل کار پیش از آتش سوزی زکات بدهیم؟ (قیمت کامل به علاوه بدهی‌ها را از مبلغ نوسازی کم کنیم)

سؤال دوم: از این بازسازی یک حوال (یک سال زکاتی) نگذشته؛ آیا باید زکات آن را بدهیم یا زکات همه مغازه را همراه با بدهی‌هایی که داریم بدهیم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

کالاهایی که در فروشگاه موجود است به دو بخش تقسیم می‌شوند:

بخش اول: کالاهایی که برای تجارت (خرید و فروش) فراهم شده‌اند، چه این کالاها زمین و خانه باشند یا مواد غذایی و پوشاک و هر چیز دیگری که خرید و فروش می‌شود.

بخش دوم: آنچه برای فروش نیست بلکه برای تولید یا استفاده قرار داده شده، مانند دستگاه‌های موجود در کارخانه‌ها و کارگاه‌ها و اتومبیل‌های شرکت و ابزار کپی و تصویربرداری و کامپیوترها و مانند آن.

بخش نخست همان چیزی است که به آن کالای تجاری گفته می‌شود و این همان چیزی است که زکات در آن واجب است. اما نوع دوم که به آن «دارایی‌های ثابت» می‌گویند زکات ندارد.

قبلا در پاسخ به سؤال شماره (42072) وجوب زکات را در کالاهای تجاری و نصاب آن را بیان کردیم و گفتیم ابزار و وسایل ثابتی که برای فروش نیست زکات ندارد.

در پاسخ به سؤال (22449) نیز گفتیم که زکات کالاهای تجاری به صورت کالا جایز است و واجب نیست که نقدی پرداخت شود.

برای دانستن چگونگی حساب زکات کالاهای تجاری، پاسخ شماره (26236) را ببینید. آنجا بیان شده که زکات کالاهای تجاری بر اساس قیمت فروش است، نه قیمت خرید.

خلاصه‌اش این است که:

هرگاه موعد زکات فروشگاه فرا رسید باید کالاهای تجاری موجود در فروشگاهت - مانند کالاهای موجود - را حساب کنی و آن را به موجودی نقد اضافه کنی و همچنین طلب‌هایی که داری و امید به بازگشت آن داری را به آن اضافه کنی و سپس زکات همه را به نسبت یک چهارم (۲۵ درصد) پرداخت کنی.

اما طلب‌هایی که امید به بازگشت آن نیست و نزد کسی است که یا در پرداخت آن معطل می‌کند (دارد اما نمی‌دهد) یا نزد شخص فقیری است، این طلب‌ها تا وقتی که برگشته زکات ندارد، و برای آنها از وقتی که برمی‌گردد یک حوال جدید در نظر می‌گیری و به احتیاط نزدیک‌تر آن است که وقت پرداختش تنها زکات یک سالش را بدهی حتی اگر سالها از آن گذشته باشد.

آنچه در آتش سوزی از بین رفته به کالاهای موجود در فروشگاه اضافه نمی‌شود.

و هزینه‌هایی که برای نوسازی فروشگاه به آن افزوده شده اگر متعلق به وسایل فروشگاه و دکور و اموال ثابت باشد، قبلاً بیان شد که این موارد زکات ندارد، بنابراین به موارد موجود زکاتی اضافه نمی‌شود، اما اگر کالاهایی است که قرار است به فروش برود اگر از اموال خود فروشگاه و سود آن خریده شده باشد همراه با دیگر اموال فروشگاه زکاتش داده می‌شود حتی اگر یک سال بر آن نگذشته باشد، و اگر با پولی دیگر به جز اموال فروشگاه خریده شده باشد (مثلاً با مال قرضی یا میراث یا جاهای دیگر باشد) حوال آن همراه با همان پولی است که با آن خریده شده و وقت زکاتش به همراه همان پول فرا می‌رسد.

از الله خواهیم که بهتر از آن را برایتان جایگزین سازد و روزی نیکی نصیب شما سازد.

والله اعلم.